

Kovács András Ferenc
Bibliotheca Borgesiana
Somlyó Györgynek

*„Isten, aki leereszkeedik az irodalomboz. Isten,
 aki könyvet ír, akinek a könyvében semmi sem
 véletlen, sem a betűk, sem a szótagok száma egy-egy
 versben, s az sem, hogy szójátékokat alkothatunk
 a betűkkel, hogy a betűknek számértékük van.”*
 (Jorge Luis Borges: A könyv)

*„És mi is betűk vagyunk, jelek:
 Béiratunk az isteni szövegbe.”*
 (Jorge Luis Borges: Emanuel Swedenborg)

*„Borges a könyvtár nagytermébe kört
 rajzol krétával. Gondosan felosztja
 számtalan egyenlő részre ezt a kört,
 és a betűket sorra beszorítja
 a rekeszekbe.”*

(Bogdán László: Átiratok Múzeuma)

1. Kezdetben vala a Könyv, és a Könyv vala az Istennél, és Isten vala a Könyv.

2. Ez kezdetben az Istennél, valamint Jorge Luis Borgesnél vala.

3. Minden őáltala lett és nálanélkül semmi sem lett, ami lett.

4. Őbenne vala az élet és az álom, és az álom vala az ember, azazhogy a valóság világossága.

5. Kezdetben ezért vala a Könyv, amely próteuszi álom és álarc és élet és idő és hieroglifikus örökkévalóság.

6. Ez a kezdetekben hol az Istennél, hol Jorge Luis Borgesnél, hol pedig csak nálam vala. (Intellectus naturaliter desiderat esse semper.)

7. Vala egy Istentől küldött Könyv, kinek neve Borges is lehet.

8. És ez vala egy barnára festett fakufferben, afféle közönséges katonaládában. És ott vala az Alef a fehérneműk, fanyarkás citromok és isteni kockacukrok közepette egy kiszikkadt, rejtelmes

bakabőrönd végtelenjében. A titokban végbement csoda vala ott. Ab aeterno. Egy darab Buenos Aires.

9. Történt vala mindez hetvenkilenc őszén, Z-ben, mely nem neveztetik vala, tehát nyugodtan nevezhetjük vala akár Zaragozának is, hiszen a módosítás, a felcserélhetőség, behelyettesíthetőség és a tudóskodó elhallgatás szerkezetei eleve nem idegenek a Könyv változékony szellemétől.

10. A Könyv pedig ismét más és más könyvekkel (Védák, Homérosz, Kabbala, Korán, Zóhár, Eddák, Széfer Jezirah), szóval: egész könyvtárakkal, körkörös álmokkal, romokkal, elágazó ösvényekkel, útvesztőkkel és sorsjátékokkal volt tele. Vagyis tulajdonképpen veszendő emlékezettel, tékozló feledéssel és különböző időkkal, terekkel, történetekkel, metaforákkal, verssorokkal volt tele. (Persze, Cervanteshez, Marcel Prousthoz, James Joyce-hoz, Franz Kafkához, vagy bármely más, valamirevaló könyvhöz hasonlatosan.)

11. A Könyv bizonyos értelemben maga a

megnyitott és megismerhetetlen mindenség lőn vala, legalábbis számomra, aki Z-ben, egy határtalannak tűnő kaszárnnyi szeméttelép szélén, a kincstári disznóólak közelében, kopár és vigasztalan vidéken olvastam vala akkortájt, legelőször, stílusosan kies környezetben, rögtön a kitárulkozó, majd szétszórt jelekben rejtő univerzum leglényegére tapintván.

12. A Könyv, akárcsak Aszterión, Averroes, Shakespeare vagy Josephus Cartaphilus halhatatlan árnya, később is hosszan elkísért, kísértett, sőt: többször megkísértett vala engem. Exempli causa K-ban... Talán Kolumbiában, ám meglehet, hogy mégis Kolozsvarott, 1638-ban vagy 1983-ban, esetleg 1893-ban... Már nem emlékszem pontosan.

13. Talán csak arra, csupán annyira, hogy valaha, hogy akkoriban még föltehetőleg költő szerettem volna lenni. Talán csak azért, mert amikor a vég közeleg, az emlékképek eltűnnek, csak a szavak maradnak. Szavak, helytelen és csonkult szavak, mások szavai. (Ezt a hiábavalóságot, ezt a nyomorúságos alamizsnát hagyják meg nekem az órák és az évszázadok.)

14. A Könyv további fejezeteire, kommentárjaira, igaz és hamis változataira is fény derült vala aztán Sz-ben, mely Santa Maria mellett mindközönségesen neveztetik vala Santa Cruznak. És fekszik vala ama város a Jézuskiáltó tövében ködökbe tepedten.

15. Történt pedig akkoron, hogy a Könyv, avagy a világ kiszámíthatatlanul, sivatagi homokként szétpörgő lapjai közt véletlenül sok másik Könyvre, avagy több más világra találtam, lappangó költeményekre lapozván: okokra, jelekre, dolgokra, és a Másikra, aki olykor ugyanaz. (A névtelent s a megnevezhetetlent mindegy, miként nevezik... Egyre megy, hogy El Hacedor vagy El Cómplice – az alkotó s a cinkos néha majdnem egy.)

16. És a versek valóban versek valának. Mivel-

hogy vala bennök elég Vergilius, Dante, Hérakleitosz, Dzsuang-szi. És Püthagorász, Perzsia, Platón.

17. És Ezeregyéjszaka, Izland, Kína, Spinoza meg Entre Rios. Tükrök, milongák, tangók, macskák, tigrisek. És könyvek, arcok, kardok, csókok, kések, gauchók, csalogányok rejtelmek.

18. És rengeteg rózsák valának. Lángoló, vakító rózsák, örvénylő rózsák, láthatatlanok: egyetlen, végtelen rózsák. Nisápurii Attár és Angelus Silesius mélységes rózsája, Paracelsus és Milton parázsló rózsája, William Blake, Rilke vagy Suárez ragadozó rózsája. Mindenki rózsája és senki rózsája, mely halhatatlanná tesz: halálra sebez a hallgatásban.

19. Mintha hallottam volna, avagy talán csak hallani véltem, hogy talán nyolcvanhatban, bár meglehet, hogy még nyolcvanötben, miként Kavafisz Alexandriában, Pessoa Lisszabonban, Pound vagy Browning pedig Velencében, Jorge Luis Borges, mondták vala, elhunyt Genfben vagy Buenos Airesben. Nem tudom. Bármit gondolhatok felőle, akárkiről kitalálhatok mindent vagy bármit, amíg írom vala ezt M-ben vagy V-ben, teszem azt: Morónban vagy Valenciában. (Minden bizonnyal meg se tudhatom már.)

20. A Könyv borgesi sorsaiban, a maghrebi Almutászim, avagy a cordobai Hasszán Ibn Hákim által viszont írva vagyon, hogy sokan mások meghaltak, de mindez föltehetően a múltban történt, amely (tudvalevőleg) a legkedvezőbb idő a halálra. (Lehetséges, hogy most, e sorokat épp papírra vetvén, én is ugyanúgy meghalok, ahogyan meghaltak a rózsák és Jorge Luis Borges?)

21. Pedig a Könyvben, az írás kezdőmondatán azért még változtatnék valamicskét... Néhány betűt csupán. És szólna esetleg imígyen:

22. „Kezedben vala a Könyv, és a Könyv vala az Istennél, és Tenmagad valál a Könyv is.”

